

Öğrenci Gözüyle “Aşırma” (İntihal): Neden ve Çözüm Önerileri

Erman Uzun, Türkan Karakuş, Engin Kurşun, Hasan Karaaslan

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
ekursun@metu.edu.tr

Özet: Aşırma gelişen teknolojinin sunduğu imkanlarla öğrenciler arasında sıkça göze çarpan ve başkalarının fikirlerini etik olmayan yollardan kullanma durumudur. Bu durum öğrencilerin derslerdeki sorumluluklarını yerine getirmemelerine neden olan önemli bir problemdir. Bu problemin çözümü için öncelikle aşırmaya neden olan unsurların ortaya çıkarılması ve öğrencilerin bu yola başvurmamaları için gereken önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu betimleyici çalışmada Ankara'daki bir devlet üniversitesinde 3. sınıfta verilen uzaktan eğitim dersini alan 105 öğrenciden alınan görüşler ve öneriler doğrultusunda aşırmaya neden olan unsurlar ortaya çıkarılmış ve onların da bu konudaki çözüm önerilerini göz önüne alarak aşırmaya karşı alınabilecek önlemler ortaya konulmuştur. Öğrenciler en fazla ödevler için yeterli zamanları olmadığı ve dersten geçmenin mutlak bir not almaya bağlı olmasından dolayı aşırma girişiminde bulduklarını ifade etmektedirler. Çalışmanın bulguları, ödevlerin özellikle onları düşünmeye sevkedici şekilde olması ve ödevler için yeterli zamanın tanınmasını öneri olarak getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: aşırma (intihal), uzaktan eğitim, bilgi teknolojileri, bilgi toplumu

Abstract: Plagiarism is a situation which students use frequently with the developing technological opportunities to use others ideas without regarding ethical issues and this situation is an important problem which causes students do not perform their responsibilities in their courses. To solve this problem, primarily the facts causing the plagiarism should be elicited and then some cautions should be taken to prevent students to recourse this way. In this descriptive study, which 105 students enrolled a distance education course which was offered in a state university in Ankara were participated, some facts revealed from thoughts and recommendations from students and then these recommendations were taken into consideration while presenting solutions to the plagiarism. Most of students stated that if they have limited time and if success in a course is only depends on absolute course grades, they use plagiarism. Findings of the study recommend that homework should be thought-provoking and there should be enough time to submit homework.

Key Words : plagiarism, distance education, information technologies, information society

Giriş

Teknolojideki hızlı gelişmeler bilginin oluşmasını kolaylaştırdığı gibi, bu bilginin tüm dünyada yayılmasında da önemli bir etken olmuştur. Özellikle bilgisayar ve İnternet teknolojisindeki gelişmeler bu noktada önemli rol oynamaktadır. Artık arama motorları sayesinde istenilen bilgiye saniyeler, hatta saliseler içerisinde çok kolay bir şekilde ulaşmak mümkündür. Gelişen bu teknolojiler, diğer sektörlerde olduğu

gibi eğitim sektöründe de çeşitli değişikliklere neden olmuştur. Öyle ki, yeni teknolojiler bilginin aktarılmasında farklı stratejilerin oluşmasına neden olmuştur. Özellikle teknolojiyle zenginleştirilmiş eğitim ortamlarında bunun etkileri görmek mümkündür. Örneğin dersler artık akıllı sınıflar sayesinde binlerce kilometre uzaklıktaki kişilere bile canlı olarak verilebilmektedir. Ancak aranan bilgiye rahat ve hızlı bir şekilde ulaşım bir takım problemleri de beraberinde getirmektedir. Bunlardan, üzerinde

durulması gereken bir konu ise aşırma (intihal) vakalarındaki artıştır. Aşırma, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü web sitesinde “... başkalarının düşüncelerini, görüşlerini bilgi kaynağını bildirmeden ve atıfta bulunmadan bilinçli olarak ya da farkında olmadan alıp kullanmak ve kendi görüşünüz gibi sunmaktır” (ODTÜ Fen Bilimleri Ens. Web Sitesi, 2007) şeklinde tanımlanmaktadır. Aşırma günümüzde İnternet ve diğer iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla daha da kolaylaşan ve özellikle öğrenciler arasında sık kullanılan “fikrin kopya edilmesi” problemidir.

Lanier (2006)’nın belirttiğine göre, geniş bir literatür öğrencilerin büyük çoğunluğunun ders içinde ya da sınavlarda kopya çekme davranışlarını doğruladıklarını göstermekte, Park (2003) tarafından yapılan literatür çalışmasında ise öğrencilerin başkalarından ödevlerini satın alma, herhangi bir bildirimde bulunmaksızın bir belgenin tümünü kopya etme, başka bir öğrencinin çalışmasını onun bilgisi dışında ödev olarak yollama, herhangi bir materyalin tümünü ya da bir kısmını kaynak belirtmeden ödevde kullanma ya da metni yeniden düzenleyerek kullanırken kaynak belirtmeme gibi aşırma yöntemlerinin öğrenciler tarafından en fazla kullanılan aşırma yöntemleri olduğu gözlemlenmiştir.

Aşırmanın en önemli nedenlerinden biri öğrencilerin henüz aşırmanın tam olarak ne anlam ifade ettiğini bilmemeleridir (Park, 2003). Bunun dışında ise aşırmanın nedenleri; zaman ve emekten tasarruf sağlamak, derse karşı tutumun negatif olması ve bu tutumun karşı tarafa gösterilme istenmesi, aşırma karşı etkili ceza yöntemlerinin az olması ve ilerleyen teknoloji ile birlikte aşırma yapmanın kolaylaşması ve bunun yine teknoloji sayesinde daha zor tespit edilebilir hale gelmesi olarak sıralanmaktadır.

Teknolojinin getirdiği imkanların aşırma daha uygun ortamlar sunması, teknoloji destekli eğitim ortamlarında ciddi bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada, bu probleme öğrenci perspektifinden bakıp, aşır-

ma nedenlerini ortaya çıkarmak, bu tip durumların önlenmesi için yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Sonuç olarak, bu çalışmanın amacı aşırma nedenlerini öğrencilerin bakış açılarıyla ortaya çıkarmak ve onların da bu konudaki çözüm önerilerini göz önüne alarak aşırma karşı alınabilecek önlemleri ortaya koymaktır. Bu çalışmanın araştırma soruları şunlardır:

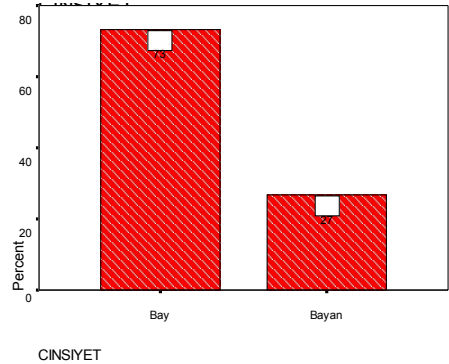
- Hangi durumlarda öğrenciler derslerde aşırma yapar?
- Hangi etmenler öğrencilerin farklı kaynaklardan aldıkları bilgileri referans vermeden kullanmalarına neden olur?
- Bu problemlere yönelik çözüm önerileri neler olabilir?

Yöntem:

Bu çalışmada toplanan nitel veriler hem nicel hem de nitel olarak incelenmiş ve sunulmuşlardır. Bu bölümde kısaca örneklem, çalışma adımları, veri toplama ve analiz sürecinden bahsedilecektir.

Örneklem:

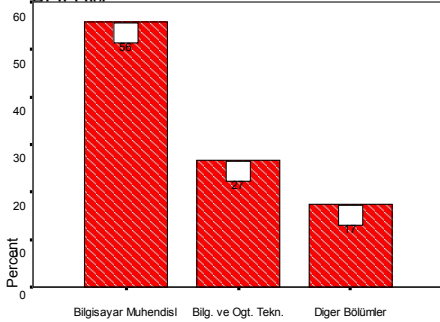
2005-2006 yaz döneminde “Uzaktan Eğitim Temelleri” dersine kayıtlı 105 öğrenci bu çalışmanın örneklemi oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 86’sın dan bu çalışma için veri toplanabilmiştir. 86 kişinin %73 bay, %27 si bayan katılımcılarından oluşmaktadır (bkz. Şekil 1).

Şekil 1 Cinsiyete göre katılımcı dağılımı

Çalışmaya katılanların bölüm bilgileri incelendiğinde, %56 nin Bilgisayar Mühendisliği Bölü-

münden, %27 sinin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünden, %17 sinin ise diğer bölümlerden (Ekonomi, Jeoloji Mühendisliği, Çevre Mühendisliği, İlköğretim Fenbilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Makine Mühendisliği, Fizik ve Matematik) olduğu görülmektedir (bkz. Şekil 2).

Şekil 2 Bölümlere göre katılımcı dağılımı

Veri Toplama ve Analizi

Yaz okulunda uzaktan eğitim dersine kayıtlı öğrenciler dersin başında ne tür aşırma durumlarının cezalandırılacağı konusunda bilgilendirilmiş ve 6 haftalık kurs boyunca gönderdikleri ödev, kısa sınavlarda yaptıkları aşırma durumlarında dersin asistanı tarafından uyarılmışlardır. Bu yolla aşırma konusunda bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Kursun son haftasında, öğrencilerden aşırma konusunda neler düşündüklerine, ne zaman aşırma yaptıklarına ve aşırma yapmamak için derslerde nasıl bir yol izlenmesine dair bir düşünce yazısı (reflection paper) yazmaları istenmiştir, öğrenciler bu yazıları mail yoluyla asistanlarına göndermişlerdir. Düşünce yazıları yoluyla toplanan bu veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiş ve sonuçta aşırmanın nedenleri ve önerileri içeren 15 tema oluşturulmuştur (Tablo 1).

Oluşan bu temalar, SPSS 10.0.1 istatistik yazılımına girilmiş ve analiz edilmiştir. Bu veriler nicel olarak verilmenin yanında, öğrencilerin bu temalara uygun bazı ifadeleri de bulgular kısmında verilmiştir.

Tema	Tema Açıklama
1	Zaman darlığı
2	Ödev yükünün çok olması
3	Ödevlerin zor olması
4	Öğrencilerin ödev ve ders hakkında yetersiz bilgilendirilmeleri
5	Dersin önemsenmemesi veya sevilmemesi
6	Arkadaş etkisi
7	Aşırmanın cezalandırılmaması
8	Eğitiminin önemsememesi
9	Ödevlerin öğrencinin hayal gücünü ya da kendi fikirlerini aktarabileceği nitelikte olmaması
10	İnternet'in sonsuz kaynak sunması ve öğrencilerin bundan etkilenmesi
11	Öğrencinin mükemmel olma isteğine rağmen güvensizliği
12	Ödevlerin yeterince açıklanmaması
13	Yabancı dil problemi
14	Dersten geçmenin mutlak not almaya bağlı olması
15	Aşırmanın tam olarak ne anlam ifade ettiğini bilmemeleridir

Tablo 1 Nitel analiz sonucunda çıkan temalar

Bulgular

Yapılan nitel analiz sonucu 15 tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar Tablo 1 de görülmektedir.

Tablo 1 de görülen temalar oluşturulurken öğrencilerin düşüncelerini belirttikleri yazıda (reflection) aşırma ile ilgili görüşlerini serbestçe belirttiği düşünülmektedir. Araştırma sırasında, ders tamamen İngilizce verilmesine ve ödevlerin İngilizce olarak sunulmasına karşın öğrencilerin görüşlerini serbestçe ifade edebilmelerini sağlamak için kendi düşüncelerini en rahat ifade edebilecekleri şekilde, İngilizce veya Türkçe yazmalarına olanak tanınmıştır. Bu nedenle öğrencilerin bazıları sorulara Türkçe bazıları ise İngilizce yanıt vermişlerdir ve araştırmanın sonuç kısmında hem İngilizce hemde Türkçe alıntılar yer almaktadır. İngilizce alıntıların, ayrıca parantez içinde Türkçe tercüme de verilmiştir. Aslında öğrencilerin cevaplarında ne kadar serbest olduklarını vermiş oldukları yanıtlardan da görebilmekteyiz. Çünkü öğrenciler şuna kadarki deneyimlerinden yola çıkarak aşırma nedenlerini yazmışlardır.

Dolayısıyla, verilen cevaplarda “ben” merkezli bir anlatım gözlemlemek mümkündür. Mesala, öğrencilerden bir tanesi “Başkalarının niçin bunu yaptığını bilemem çünkü birçok sebebi olabilir ama kendim için genellikle şu şartlar olursa ben de bu yola başvururum...” şeklinde bir cevap vermiştir. Buda açıkça göstermektedir ki, öğrenciler sorulara cevap verirken kendi tecrübelerinin yansımalarını serbestçe ifade etmişlerdir.

	Sıklık	Yüzde		Sıklık	Yüzde
Tema1	49	56	Tema9	11	13
Tema2	7	8	Tema10	6	7
Tema3	12	14	Tema11	11	13
Tema4	18	21	Tema12	3	3
Tema5	15	17	Tema13	7	8
Tema6	7	8	Tema14	22	25
Tema7	13	15	Tema15	15	17
Tema8	7	8			

Tablo 2 Belirlenen temalara ait sıklık ve yüzdeler

Bu kısımda sıklığı 15 ve üzeri olan temaların açıklaması yapıp, örneklendirilmiştir.

- Temalara öğrencilerin değinme sıklıklarına bakıldığında, başı çeken unsur “zaman darlığı” olarak görülmektedir. Örneğin bir öğrenci bu durumu şöyle belirtmektedir “...konu üzerinde çalışıp, düşünenecek, bilgi edinecek vakitleri olmadığında...”. Bu durumun nedeni olarak ise öğrencilerin işleri son ana bırakma alışkanlıkları ve bunun doğurduğu zaman kısıtlılığı olarak görülmektedir. Öyleki, öğrenciler bu konuda, “...Usually students do not start doing the assignments as soon as he gets it. Probability 70% of students starts doing the assignments on the day which is very close to the deadline. For this reason, he has no time left enough to study...” (Genellikle öğrenciler ödevleri alır almazyapamaya başlamazlar. Muhtemelen öğrencilerin %70 i ödevleri yapamaya ödevlerin teslim tarihi yaklaştığında ödevleri yapmaya başlarlar. Bu nedenle, çalışmaya yeterli zamanları kalmaz.) diyerek bu nedeni açıklamaktadırlar.

Öğrenciler tarafından en sık olarak belirtilen ikinci tema ise “dersten geçmenin mutlak not almaya bağlı olması”dır. Öğrenciler “... students may have some concern about the grades so they show others thoughts as their own thought.”

(Öğrencilerin not ile ilgili bazı kayguları olabilir bundan dolayı öğrenciler başkalarının görüşlerini kendi görüşleri gibi gösterbilirler)

“iyi not alma kaygısı duyduğu için”

“Student doesn’t try to learn, just try to takes credit. In this situation student just do something on order to take some points.” (Öğrenciler öğrenmeyi denemiyor sadece not almayı deniyor. Bu durumda öğrenci sadece not almak için birşeyler yapıyor.)

şeklinde görüşlerini ifade etmişler ve not kaygısının aşırma üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgulamışlardır.

Diğer önemli aşırma nedenlerinden biri olarak ise “öğrencilerin ödev ve ders hakkında yetersiz bilgilendirilmeleri” dir. Öğrencilerden bir tanesi durumu kısaca şöyle belirtmiştir: “Eğer konuyu tam olarak anlamamışsak, konu hakkında yeterli bir bilgimiz yoksa ya da dersle ilgili hazırlamamız gereken kaynağı nasıl hazırlayacağımızı bilmiyorsak bu gibi durumlarda [aşırma] bize yardımcı oluyor.” Bu bağlamda, özellikle etkileşimin ciddi bir problem olduğu Uzaktan Eğitim ortamlarında verilen ödevin öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığı, eğitmenler tarafından dikkate alınması gereken önemli bir husustur.

“Dersin önemsenmemesi veya sevilmesi” öğrenciler tarafından belirtilen bir diğer aşırma sebebidir. Bu etken öğrencilerin düşüncelerini aktardıkları metinde (reflection)

“Bir başka nedense, öğrencinin dersi sevmemesi veya o derse ihtiyaç duymadığını düşünmesidir. Okulda yeterince gereksiz ders alakasız öğrencilere veriliyor. İhtiyaç duymadığımı düşündüğüm derslerde ben de çoğu kez plagiarisme başvuruyorum. Haksız da olduğumu düşünmüyorum”

“Eğer aldığım ders ilgimi çekmiyorsa ödevlerini yapmak içmden gelmiyor ve internete sarılıyorum”

şeklinde açıkça belirtilmiştir. Bu tema, öğrencilerin aşırma hakkı nedenlere dayandırmak için oluşturduğu savunma mekanizmasının bir ürünü olarak görülebilir.

- “Aşırmanın tam olarak ne anlam ifade ettiğini bilmemeleridir” öğrencilerin yazdıkları düşünce metninde (reflection) göze çarpan bir diğer husustur. Bu husus öğrenciler tarafından aşağıdaki ifadelerle vurgulanmıştır:

“...baskalarına ait dusunceleri, teorileri, vs. kaynak göstermeden kullanmanın gerçekten suc olduğunu bilmediği için...”

“...farkında olmama (aşırmanın cidditiyeti ile alakalı bilgisizlik)...”

Bu durum aslında üniversite öğrencilerinin aşırma kosundaki bilgi sahibi olmadıklarını ortaya koymaktadır. Pek çok durumda öğrenciler farkında olmadan aşırma yapmakta ve bunun ne kadar önemli bir sorun olduğunu bilmemektedir. Aslında bu durum daha önce yapılan çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Aşırmanın en önemli nedenlerinden biri öğrencilerin henüz aşırmanın tam olarak ne anlam ifade ettiğini bilmemeleridir (Park, 2003).

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada öğrencilerin aşırma yapma ile ilgili görüşleri alınmıştır ve bu görüşlerden aşırmanın neden yapıldığına yönelik 15 tema

belirlenmiştir. Bunların içerisinde sıklıkla belirtilen 5 aşırma nedeni ortaya koyulmuştur. Bunlar

- zaman kısıtlılığı
- dersten geçmenin mutlak not almaya bağlı olması
- öğrencilerin ödev ve ders hakkında yeterince bilgilendirilmesi
- dersin önemsenmemesi veya sevilmemesi
- aşırmanın tam olarak neleri kapsadığının bilinmemesi

Bunun dışında öğrencilerden bu sorunun çözümüne yönelik öneriler de alınmıştır. Bu önerilerden bir tanesi aşırma ile ilgili bilgilerin öğrencilere eğitimin alt kademelerinden itibaren verilmesidir. Bu araştırmadan da ortaya çıktığı gibi öğrencilerin aşırmanın tam olarak neleri içerdiğini bilmemelerinden dolayı bu şekildeki etik konularla ilgili öğrenciler arasında bir kültürün yerleşmediği ifade edilebilir. Bu kültür ancak toplumun tüm bireylerinin bu konuda eğitimi ve desteklenmesi ile mümkündür.

Bilinçli ya da farkında olmadan, aşırma giderek öğrenciler arasında bir alışkanlık haline gelmektedir. Ancak pek çok durumda öğrenciler aşırma nedenlerini belli nedenlere dayandırarak, kendilerini haklı çıkarma eğilimindedirler ve bu durum aşırmanın öğrenciler arasında giderek yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Örneğin, günümüzde İnternet’te pek çok ödev paylaşım sitesi bulunmakta ve bu tür olanaklar insanlardan çok ciddi talep görmektedir. Bu da insanların aşırma yapmayı kötü olarak algılamamasını ve içselleştirmesine neden olmaktadır.

Çalışmada öğrenciler aşırma nedenlerini açıklarken, bir anlamda aşırma yapmanın gerekli olduğunu vurgulayarak bu nedenleri ortaya koymuşlardır. “Dersin önemsenmemesi veya sevilmemesi” başlıklı temadan da bu çıkarımı yapmak mümkündür. Çünkü burada öğrenciler aşırma yapmayı dersi sevmediği olgusuna dayandırmaktadırlar. Ayrıca “İnternet’in sonsuz kaynak sunması ve öğrencilerin bundan etkilenmesi”

isimli temadan da görüleceği gibi, öğrenciler yaptığı işin doğruluğunu savunmaya yönelik bir tutum içerisindeyler.

Öğrencilerden sunduğu bir çözüm önerisi derslerde değerlendirmenin mümkün olduğu kadar aşırımı kolaylaştıracak nitelikte olmaması şeklindedir. Bunun için ise yoruma ve yüksek seviyeli düşünmeyi gerektiren değerlendirme yöntemlerinin kullanılması önerilmektedir.

Yukarıda bahsedilenlere ek olarak aşırımı önlemek için dikkat edilmesi gereken bazı önemli noktalar şu şekilde sıralanabilir:

- ölçme amaçlı verilen ödevlerin zorluk seviyesi öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır,
- özellikle etkileşimin daha kısıtlı olduğu uzaktan eğitim ortamlarında verilen ödevler çok açık ve anlaşılır olmalıdır,
- aşırma kesinlikle göz ardı edilmemeli ve gerekli uyarı zamanında verilmelidir,
- ders geçme ölçütleri öğrencileri not kaygısına sürükleyecek yapıda olmamalı,, performans değerlendirme ölçütleri ağırlıklı olmalıdır.

Görüldüğü gibi aşırma önemli bir problem olmasına rağmen öğrenciler arasında bunun önemi henüz yerleşmemiştir. Öğrencilerin önerilerinin dikkate alınarak hayata geçirilmesi hem öğrencilerin eğitim kalitesini yükseltmek hem de aşırma gibi fikir suçlarının toplum olarak doğru şekilde algılanıp uygulanmasında önemli rol oynayacaktır.

Kaynakça

[1] Lanier, M.M. (2006). Academic Integrity and distance Learning. Journal of Criminal Justice Education, Vol. 17 No.2

[2] Park (2003). In Other (People’s) Words: Plagiarism by university students – literature and lessons, Assesment & Evaluation in Higher Education, Vol. 28 No. 5

[3] ODTÜ Fen bilimleri Enstitüsü Web sitesi (2007) 01.01.2007 tarihinde <http://www.fbe.metu.edu.tr/TURKCE/index.php> den alınmıştır